

OLEG MALOV - piano

Galina Oestvolskaja - Sonate 2 (1949)
- Sonate 4 (1957)
- Sonate 6 (1988)

Theater Bellevue, 22 juni 1989, 22.00 uur

OLEG MALOV (1947) studeerde in 1972 af aan het conservatorium in Leningrad. Hij is volgens componiste Galina Oestvolskaja de enige echte kenner van haar werk. Hij heeft van ongeveer 50 Russische componisten werken op zijn repertoire staan, en is een groot vertolker van de eigentijdse Russische muziek.

MIJN VERHOUDING TOT DE MUZIEK VAN GALINA OESTVOLSKAJA

Ik denk dat ik als kunstenaar dankzij de muziek van Oestvolskaja ben geboren. Het is frappant dat ik niet haar, maar dat zij mij heeft ontdekt. Wie adviseerde Galina Ivanovna zich tot mij te wenden met het verzoek de eerste vertolker te willen zijn van haar Derde Sonate? Ik weet het nog steeds niet. Maar het is zo gegaan. Na een succesvolle première kreeg ik van alle kanten uitnodigingen voor soloconcerten, en dat bespaarde mij de lange en moeizame weg van selectie via wedstrijden en concoursen. Sindsdien heb ik aan alle premières van Oestvolskaja's muziek meegewerkt. Ik ervaar dat als een grote persoonlijke eer en als blijk van een buitengewoon groot vertrouwen.

Galina Oestvolskaja is een groot componist. Niet alleen omdat men haar persoonlijke stijl al na enkele maten kan herkennen (alhoewel dat bij twintigste-eeuwse componisten op zichzelf al wijst op een buitengewoon grote begaafdheid), maar ook vanwege de fenomenale gestructureerdheid en doelgerichtheid van haar werk. Juist vanwege die eigenschap is de persoonlijkheid van de componist voor mij een symbool van Geloof, van bezieling, van anti-ijdelheid.

De muziek van Oestvolskaja is voor mij de graadmeter van alle muzikale waarden. De relatie tussen de muziek van vroeger en die van de nieuwe tijd, tussen nationaal en supra-nationaal, tussen het kosmische en het diep-intieme, dat alles kan ik in deze muziek vinden.

Ik ben heel bewust niet de vertolker van één componist geworden. N. Perelman heeft gelijk als hij zegt: "Je moet niet de slaaf worden van een gelukkige ontdekking." Juist door muziek te spelen van vele componisten, ervoer ik steeds meer en meer de grootheid van de persoon van Galina Oestvolskaja. Ik heb vele componisten onder mijn vrienden, maar alleen haar beschouw ik als mij Leraar.

Ik heb mij altijd onthouden van dweperijen. Ik vind dat het ware Geloof altijd zetelt in de Ziel. En zolang ik mijn betrokkenheid en mijn gevoelens uit kan drukken in daden - repetities, concerten, het uitschrijven van partijen, etc. - ben ik gelukkig.

Oleg Malov

GALINA IVANOVNA OESTVOLSKAJA

Galina Ivanovna Oestvolskaja werd in 1919 in Petrograd geboren. In 1947 voltooide zij haar studie compositie aan het Conservatorium van Leningrad, bij Sjostakovitsj. Meestal is het niet moeilijk in de werken van grote meesters de punten van overeenkomst te herkennen met de muziek van andere, zowel eigentijdse als vroegere componisten. Maar soms zijn er edelstenen met zo een sterke inwendige lichtbreking, dan men in hun schittering niet het invallende licht kan herkennen. Dat zijn de kunstenaars die rigoureuze breken met de geldende normen en een muzikale wereld scheppen volgens hun eigen wetten. Zo iemand is Oestvolskaja.

De muziek van Oestvolskaja brandt letterlijk van een alles doordringende gedrevenheid, van een niet meer menselijke spanning, van een geestelijke kracht die zich van het notenmateriaal lijkt te hebben losgerukt om een zelfstandig bestaan te gaan leiden, als een soort straling of zwaartekracht. Het afzonderlijk belang van elk van haar werken, van iedere noot is zo groot, dat men onwillekeurig moet denken aan die verre sterren waar, zoals de geleerden veronderstellen, de materie zo compact is dat een vingerhoedje daarvan op aarde enkele tonnen zou wegen. Men wordt getroffen door de toenemende actualiteit van haar werk dat, 25 à 30 jaar geleden geschreven, de weg begint te vinden naar een steeds bredere kring van luisteraars, of om het preciezer te formuleren: de luisteraar vindt steeds beter de weg naar haar muziek. Sjostakovitsj schreef: 'Ik ben er van overtuigd dat de muziek van Oestvolskaja in de hele wereld erkenning zal vinden bij al diegenen die de hedendaagse muziek dierbaar is.' De muziek van Oestvolskaja is niet bedoeld als amusement - zij bevat slechts het allerbelangrijkste, het meest noodzakelijke. Men vindt bij Oestvolskaja geen vierkante, symmetrische constructies. De ritmiek is strak. Geen experimenten en grillen. Lange reeksen van gelijke notenwaarden (als regel kwartnoten) worden gegroepeerd tot polyfone bouwsels. De accentuering wordt bepaald door een dieper liggende betekenis en niet door een bepaald metrisch stramien. Daarom ziet Oestvolskaja niet zelden af van het gebruik van maatstrepen. Dit op het eerste gezicht eenvoudige systeem van tijdsorganisatie werkt zo overtuigend en natuurlijk, dat met een minimum aan middelen een geweldige ritmische spanning wordt bereikt. Al even logisch en onconventioneel zijn de harmonieën en de klankkleuren waarmee Oestvolskaja in haar muziek werkt.

Oestvolskaja schreef vier symfonieën. De eerste (1955) is voor symfonie-orkest met twee jongenssopranen, op tekst van Gianni Rodari. De tweede (1979), '*Ware, Eeuwige Genade!*' en de derde (1983), '*Jesus, Messias, red ons!*' zijn geschreven voor orkest en solo-zangstem, op tekst van Germann Rasslabbenny. De vierde (1987), '*Gebed*', is voor instrumentaal ensemble en alt, eveneens op tekst van Rasslabbenny. Verder schreef zij o.a. een concert voor piano, strijkorkest en pauken (1946); 6 pianosonates (1947-1988); *Trio* voor klarinet, viool en piano (1949) (het is interessant te weten dat een van de thema's uit dit *Trio* is gebruikt door Sjostakovitsj); *Octet* voor vier violen, twee hobo's, pauken en piano (1950); 12 preludes voor piano (1953); *Groot Duet* voor violoncello en piano (1959); *Duet* voor viool en piano (1964); *Sonate* voor viool en piano (1952); drie '*Composities*': Nr. 1 *Dona nobis pacem* voor piccolo, tuba en piano (1971), Nr. 2 *Dies Irae* voor acht contrabassen, slagwerk en piano (1973), en Nr. 3 *Benedictus qui venit* voor vier fluiten, vier fagotten en piano (1975).

De stukken die Oestvolskaja schreef voor één, twee, drie... uitvoerenden mag men absoluut geen 'kamermuziek' noemen - daarvoor hebben deze werken een te diepe betekenis en een te grote emotionele lading.

De structuur van Oestvolskaja's werken is robuust. De bouw van deze muziek is viriel, energiek en geconcentreerd. Er is geen plaats voor sentimentaliteit, weekheid, breedspakigheid. Streng en zakelijk weet de componist de diepten van de meest uiteenlopende gemoedsstemmingen bloot te leggen.

Dankzij haar duidelijk gemarkeerde individualiteit, haar innerlijke kracht en haar naar buiten toe getoonde ingehoudenheid kunnen wij ons het hele oeuvre van Oestvolskaja voorstellen als één groot geheel, als een uit één stuk gehouwen monument van de menselijke geest, een monolitische, schitterende en laconieke sculptuur. Oestvolskaja is buitengewoon veeleisend ten opzichte van zichzelf, zij is integer en neemt geen genoegen met een compromis. Uit alles blijkt het diepe en verheven gevoel voor rechtvaardigheid van deze markante kunstenares. Elk van haar werken is niet alleen een kostbaar juweel in de schatkamer van de menselijke cultuur, maar ook een waarborg voor het behoud van het leven op aarde.

B. Tisjtsjenko
september 1988